

Datum 2019-04-09
Reg.nr 31-00300-18

Avdelning
Juridiska avdelningen
Handläggare
Mikael Herjevik
08-563 087 27
mikael.herjevik@uka.se

Högskolan i Borås
Rektor

Fastställande av nya kursplaner med ändrade behörighetskrav under pågående utbildningsprogram

Beslutet i korthet: Högskolan i Borås ändrade i april 2017 utbildningsstrukturen för programkurserna inom förskollärarytbildningen. Förändringen gällde även studenter som redan påbörjat utbildningsprogrammet. En student anmälde högskolan till Universitetskanslersämbetet för att högskolan först i maj 2018 informerade om förändrade behörighetskrav för programmets termin 7, som startade höstterminen 2018. Universitetskanslersämbetet konstaterar i detta beslut att de studenter som i maj 2018 inte uppfyllde de nya behörighetskraven till höstterminens programkurser hade kort tid på sig att anpassa sig till förändringarna innan den första kursen startade den 3 september. Informationen om de ändrade behörighetskraven har lämnats så pass sent av högskolan att det har försvårat för vissa studenter att planera hur de skulle kunna uppfylla de nya kraven. Ämbetet kritiserar högskolan för att den inte har fastställt de aktuella kursplanerna och hållit dem tillgängliga för studenterna i god tid innan kursstart.

Anmälan

Studenten AA har anmält Högskolan i Borås till Universitetskanslersämbetet. Hon har anfört bland annat följande. Högskolan har från ingenstans, utan att prata eller kommunicera med de studenter som redan går utbildningen, ändrat förkunskapskraven för deras sista termin (termin 7 av 7) på förskollärarytbildningen. De fick informationen om ändringarna via anslagstavlan på lärplattformen PingPong. Tidigare var reglerna att man skulle få börja termin 7 om man var klar med termin 5 och all VFU (verksamhetsförlagd utbildning) fram till termin 7. Studenterna har meddelats förändringen mindre än en månad innan termin 6 slutar. Hon anser att det gör det omöjligt för studenterna att få ihop poängen innan termin 7 startar. Många av de examinationer som behövs för att uppfylla förkunskapskraven sker när termin 7 redan har startat. Hade studenterna fått den här informationen tidigare hade de haft möjlighet att påverka. När de nu försöker påverka högskolan hänvisas de runt. Det känns som om de aldrig får några tydliga svar. De har blivit erbjudna att få skriva en ansökan om undantag från förkunskapskraven, men det gynnar endast de studenter som bara har några få uppgifter kvar och inte studenter som har tentor att ta igen. De flesta av de studenter som har tentor att ta igen har dessutom under den tidigare terminen drabbats av att tentor har flyttats fram utan att högskolan har meddelat dem i god tid. Enligt hennes uppfattning bör högskolans nya regler inte gälla de studenter som redan har påbörjat utbildningen utan bara de som börjar höstterminen 2018.

AA anser också att de som läser på högskolans filial i Varberg sätts i andra hand jämfört med dem som läser i Borås, då de har svårare att få tag på lärare och personal. Enligt henne når inte de flesta samtal fram, eller många toner hörs, och sedan är personen inte anträffbar, trots att studenterna ringer när lärare inte har lektioner eller ska vara anträffbara.

Utredningen

Universitetskanslersämbetet har remitterat anmälan till Högskolan i Borås för yttrande. Högskolan har i sitt yttrande anfört följande.

Ändring av förkunskapskraven till termin sju

Studenten antogs till utbildningen höstterminen 2015 på en utbildningsplan som gällde från höstterminen 2014. Denna utbildningsplan reviderades den 10 april 2017, varvid strukturen för terminerna 5–7 förändrades. Förändringen gällde studenter antagna höstterminen 2015 och framåt och avsåg kursupplägget under terminerna 5–7. Terminerna 1–4 kvarstod oförändrade. Information om ändringen av utbildningsplanen skickades den 17 mars 2017 i personliga e-postmeddelanden till alla berörda studenter. Förutom den skriftliga informationen gavs även muntlig information vid kursstarten i augusti 2017, när de studenter som antogs höstterminen 2015 skulle påbörja sin termin 4.

— — —

Förändringen av utbildningens struktur innebar att förkunskapskraven för bl.a. kurserna som ges termin 7 behövde konsekvensändras.

Studenterna antagna höstterminen 2015 har från sin termin 5 läst enligt den nya utbildningsplanen, varför det förelegat lika förutsättningar för att påbörja termin 7 som om utbildningsstrukturen hade varit i enlighet med den gamla utbildningsplanen. Med anledning av detta bedömdes att det inte behövde tas övergångsregler med anledning av förändringen.

Den 17 maj 2018 fastställdes kursplanen för *Utbildningsvetenskaplig kärna för förskollärare III; Vetenskapliga perspektiv*, vilken inleder termin 7. Information om den fastställda kursen lämnades till studenterna den 17 maj 2018. Den nya kursplanen finns också publicerad på högskolans webbplats.

Förkunskapskraven i den påföljande kursen i termin 7 – *Examensarbete; Att utforska pedagogiskt arbete för förskollärare* – behöver även de konsekvensändras. Information om den planerade ändringen skickades till studenterna den 29 maj 2018. Kursplanen är dock ännu inte fastställd eller publicerad, men enligt plan ska detta ske senast 10 veckor innan kursstart.

I enlighet med högskolans regler – p. 2.2 högskolans vägledning och regler för utformning av kursplan – ska fastställd kursplan vara tillgänglig för

studenterna senast 10 veckor innan kursstart. Programkurser ska vara fastställda senast den 15 april respektive 15 oktober för samtliga kurser nästkommande termin. Högskolan är medveten om att fastställandet av de nya kurserna för termin 7 inte var i enlighet med högskolans egna regler avseende fastställandedatum, men information om den fastställda kursplanen för *Utbildningsvetenskaplig kärna för förskollärare III; Vetenskapliga perspektiv* lämnades till studenterna den 17 maj 2018, vilket är i enlighet med regelverket – kursen i fråga startar den 3 september 2018. Information om den planerade ändringen av kursplanen för *Examensarbete; Att utforska pedagogiskt arbete för förskollärare* lämnades till studenterna den 29 maj 2018. Kursen i fråga startar den 12 november 2018.

Högskolan har i samband med förändringen av ovan angivna kursplaner inte lämnat någon specifik information om möjlighet att ansöka om dispens från förkunskapskrav. Information om denna möjlighet lämnas när studenterna påbörjar sin utbildning. Information inklusive ansökningsblankett finns även på högskolans webbplats.

Kontakt med lärare och personal vid högskolan

I anmälan anger studenten att hon upplever att studenter som läser högskolans utbildningar i Varberg får sämre information från högskolan samt har sämre kontaktmöjligheter med lärare och personal än de studenter som läser i Borås.

Högskolan vill inleda med att beklaga att studenten upplever situationen så som hon beskriver den.

Vad gäller möjligheterna för studenter som läser i Varberg att få kontakt med lärare och personal vid högskolan är det högskolans utgångspunkt att dessa ska ha samma förutsättningar som de studenter som läser i Borås.

Studierektor för förskollärarytbildningen samt studierektor för grundläro-utbildning finns på plats i Varberg var sin vecka, vilket innebär att det finns en studierektor på plats varje vecka. Yrkesvägledning finns på plats i Varberg varannan vecka. Undervisande lärare från högskolan finns dagligen i Varberg. Kontakt via telefon och e-post med högskolans personal sker på samma villkor som för de studenter som läser i Borås.

Övergripande information till studenter såväl i Varberg som i Borås sker via e-post och högskolans digitala lärplattform PingPong samt via fysiska möten och träffar.

Ändring av tentamensdatum

Studenten uppger i anmälan att under förra terminen ska tentamen ha flyttats fram utan att studenterna har fått meddelande om detta i god tid innan.

Högskolan har ingen uppgift om att tentamensdatum ska ha ändrats under den angivna terminen. Den förändring som skett var att en salstentamen har

fått byta sal. Information om detta skickades ut till studenterna två dagar innan.

Universitetskanslersämbetet har gett AA möjlighet att kommentera högskolans yttrande men hon har inte utnyttjat möjligheten.

Universitetskanslersämbetets bedömning

Universitetskanslersämbetets uppgifter

Universitetskanslersämbetet har bl.a. till uppgift att utöva tillsyn över universitet och högskolor. Detta gör ämbetet genom att granska om lärosätena följer de bestämmelser som gäller för deras verksamhet. Ämbetet kan dock inte ändra beslut som fattas av en högskola.

Författningsbestämmelser

Enligt 6 kap. 3 § högskoleförordningen (1993:100) ska en högskola se till att den som avser att påbörja en utbildning har tillgång till den information om utbildningen som behövs.

Vidare framgår följande av 6 kap. 14–17 §§ högskoleförordningen. För en kurs ska det finnas en kursplan. I kursplanen ska följande anges: kursens nivå, antal högskolepoäng, mål, krav på särskild behörighet, formerna för bedömning av studenternas prestationer och de övriga föreskrifter som behövs. För utbildningsprogram ska det finnas en utbildningsplan. I utbildningsplanen ska följande anges: de kurser som programmet omfattar, kraven på särskild behörighet och de övriga föreskrifter som behövs.

Ändrade behörighetskrav till termin 7 på utbildningsprogrammet

AA påbörjade förskollärarytbildningen höstterminen 2015. Enligt AA har högskolan inte informerat studenterna i tid om förändringarna av förkunskapskraven (de särskilda behörighetskraven) till programkurserna på termin 7, höstterminen 2018. Hon anser också att de nya reglerna inte bör gälla de studenter som redan har påbörjat förskollärarytbildningen, utan bara de som börjar utbildningsprogrammet höstterminen 2018.

Av utredningen framgår att en reviderad utbildningsplan för förskollärarytbildningen antogs av Högskolan i Borås den 10 april 2017. Den reviderade utbildningsplanen, som gäller för studenter antagna från och med höstterminen 2015 och framåt, innebär bland annat en förändring av utbildningsstrukturen på terminerna 5–7. Universitetskanslersämbetet har inte några synpunkter på att högskolan valt att införa en ny utbildningsstruktur på förskollärarytbildningen. Det är högskolan som ska ta ställning till om övergångsbestämmelser behövs för de studenter som redan påbörjat utbildningen och hur lång övergångsperioden i så fall ska vara. Ämbetet anser visserligen att det är viktigt att studenter som påbörjar en utbildning så långt som möjligt ska kunna utgå från att de

förutsättningar som angavs vid studiernas början ska gälla. Samtidigt måste det finnas utrymme för ett lärosäte att genomföra förändringar som omfattar även studenter som redan påbörjat utbildningen. Skäl för det kan exempelvis vara att lärosätet sett ett behov av att ändra utbildningens pedagogiska modell. I det nu aktuella ärendet har högskolan valt att tillämpa den nya utbildningsstrukturen även på studenter som i likhet med AA redan har påbörjat förskollärarytbildningen. Det har inte framkommit skäl för Universitetskanslersämbetet att kritisera högskolan för detta ställningstagande.

Den nya utbildningsstrukturen har inneburit att högskolan under pågående programutbildning har behövt förändra kursplaner, inklusive de särskilda behörighetskraven, till kommande programkurser för studenter som redan påbörjat utbildningen. Frågan i detta ärende är om högskolan har fastställt de nya kursplanerna för programkurserna och gjort dem tillgängliga för studenterna i god tid innan kursstart höstterminen 2018.

Universitetskanslersämbetet har behandlat frågan om tidpunkten för fastställande av kursplaner i tillsynspromemorian *Inom vilken tid bör kurs- och utbildningsplaner vara fastställda och tillgängliga för studenterna?* I tillsynspromemorian konstaterar ämbetet att en högskola enligt 6 kap. 3 § högskoleförordningen ska se till att den som avser att påbörja en utbildning har tillgång till den information om utbildningen som behövs. Regler i kurs- och utbildningsplaner syftar bland annat till att informera om vad som gäller för en kurs respektive ett program. Av 6 kap. 15 och 17 §§ högskoleförordningen framgår att kraven på särskild behörighet ska anges i kurs- respektive utbildningsplanen. Utgångspunkten är därför att kurs- och utbildningsplaner ska beslutas och finnas tillgängliga i god tid innan utbildningen startar, men några nationella regler för när planerna ska vara beslutade och tillgängliga för studenterna finns inte. När det gäller kurser inom program anser Universitetskanslersämbetet att viss flexibilitet bör kunna medges vad gäller t.ex. kursinnehåll och kurslitteratur, om det av kvalitetsskäl konstateras ett behov av revidering av kursen. Det bör vara möjligt att fastställa revideringar av detta slag senast åtta veckor innan kursstart. Även beträffande kurser inom ett program kan det dock vara aktuellt att beakta de rättssäkerhetsaspekter som gör sig gällande i frågor om behörighet och urval till kurserna. Enligt ämbetet talar detta för att revideringar av kursplanernas föreskrifter i sådana frågor kan behöva fastställas och göras tillgängliga för studenterna tidigare än åtta veckor innan kursstart. Vad som då kan anses som en lämplig tidpunkt beror bland annat på när på året kursen startar, varför frågan om god tid innan kursstart får avgöras från fall till fall (se tillsynspromemorian 2018-06-05, reg.nr 32-481-17).

I det nu aktuella fallet informerade högskolan studenterna skriftligen den 17 mars 2017 om de kommande revideringarna av utbildningsplanen och om den ändrade utbildningsstrukturen på förskollärarytbildningen. Den skriftliga informationen innehöll dock inga uppgifter om att de särskilda behörighetskraven för tillträde till terminerna kunde komma att ändras på grund av den nya utbildningsstrukturen. Högskolan fastställde sedan den reviderade utbildningsplanen den 10 april 2017. Den 17 maj 2018 fastställdes den nya kursplanen med de nya behörighetskraven till den första programkursen på termin 7, höstterminen 2018. Den nya kursplanen gjordes även tillgänglig för studenterna. När det

gäller den efterföljande programkursen på höstterminen 2018 lämnade högskolan information till studenterna den 17 maj och 29 maj 2018 om de planerade förändringarna av behörighetskraven. Vid tidpunkten för högskolans yttrande till Universitetskanslersämbetet (2018-08-21) hade den reviderade kursplanen ännu inte fastställts och gjorts tillgänglig för studenterna.

Av högskolans egna regler (*Vägledning och regler för utformning av kursplan vid Högskolan i Borås*, dnr 339-15) framgår att kursplaner för programkurser ska vara fastställda senast den 15 april respektive 15 oktober för samtliga kurser nästkommande termin. Enligt högskolans regler ska också fastställd kursplan vara tillgänglig för studenterna senast tio veckor innan kursstart. När det gäller programkurserna för termin sju har högskolan medgett att den inte följt sin egen regel om när kursplaner för programkurser ska vara fastställda. Med hänsyn till den information som lämnades till studenterna i maj 2018 anser dock högskolan att lärosätet följt sin egen regel om att fastställd kursplan ska vara tillgänglig för studenterna senast tio veckor innan kursstart.

Universitetskanslersämbetet konstaterar att de studenter som i maj 2018 inte uppfyllde de nya behörighetskraven till höstterminens programkurser hade kort tid på sig att anpassa sig till förändringarna innan den första kursen startade den 3 september samma år. Enligt AA var det omöjligt att få ihop de nödvändiga högskolepoängen innan höstterminen startade, eftersom många av de examinationer som krävdes för att uppfylla de nya behörighetskraven genomfördes först när terminen redan hade startat. Högskolan har inte bestritt dessa uppgifter. Ämbetet drar slutsatsen att högskolans information om de ändrade behörighetskraven har lämnats så pass sent att det har försvårat för vissa studenter att planera hur de skulle kunna uppfylla de nya kraven. Om högskolan hade fastställt de aktuella kursplanerna och gjort dem tillgängliga tidigare hade alltså studenterna haft bättre förutsättningar att planera sina studier.

Universitetskanslersämbetet noterar i detta sammanhang att högskolan fastställde den ena kursplanen samt informerade studenterna om de ändrade behörighetskraven först den 17 maj 2018, trots att förändringarna av förskolläraryrket hade beslutats redan den 10 april 2017, dvs. drygt ett år tidigare. Kursplanen för den efterföljande kursen på höstterminen 2018 hade som redovisats ännu inte fastställts vid tidpunkten för högskolans yttrande till ämbetet. Rimligen borde frågan om ändrade behörighetskrav till terminerna/programkurserna ha uppkommit hos högskolan redan i samband med beslutet om den förändrade utbildningsstrukturen på programmet. Någon förklaring till varför högskolan väntat drygt ett år med att fastställa de nya kursplanerna och informera om ändringarna av behörighetskraven har dock inte lämnats av högskolan.

Universitetskanslersämbetet finner mot denna bakgrund att högskolan inte har fastställt de aktuella kursplanerna och hållit dem tillgängliga för studenterna i god tid innan kursstart höstterminen 2018. Högskolan ska kritiseras för denna brist. Att högskolan delvis har följt sina egna regler på området förändrar inte ämbetets bedömning. Ämbetet utgår från att högskolan vidtar åtgärder för att bristen inte ska upprepas.

Övrigt

AA har anfört att det varit svårt för studenterna i Varberg att få kontakt med personalen och att tentamen har flyttats fram under tidigare termin utan att högskolan har meddelat studenterna i god tid. Högskolan har i sitt yttrande dels redovisat vilka möjligheter studenterna i Varberg har att få kontakt med personalen, dels anfört att högskolan inte har någon uppgift om att tentamensdatum ändrats under den angivna terminen. AA har inte kommenterat högskolans uppgifter. Universitetskanslersämbetet finner inte skäl att yttra sig vidare i dessa frågor.

Med dessa delvis kritiska besked avslutas ärendet.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektören Anders Söderholm efter föredragning av biträdande chefsjuristen Mikael Herjevik i närvaro av chefsjuristen Christian Sjöstrand och strategi- och planeringsansvarige Per Westman.

Anders Söderholm

Mikael Herjevik

Kopia till:
AA